

Єрґін С. М.,

к. е. н., доцент,

Кримський економічний інститут

ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,

Єрґін Є. С.,

Таврійський національний університет

імені В. І. Вернадського

РАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ НА ОСНОВІ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ПІДХОДУ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Вбудовування в транснаціональні господарські ланцюги створення вартості, на яке зробило ставку національне керівництво України в роки, що сталися після перебудови, було в умовах світового зростання економіки привабливим проектом, але їх руйнування в умовах світової фінансової кризи створює загрозу промислового і загальноекономічного обвалу, на який уряд країни впливати не в силах. Тому важливим стає опора на регіони і залучення в господарський обіг місцевих ресурсів. У цьому зв'язку неминуче повинна змінитися економічна політика стосовно структури галузевих ринків. Її акценти будуть зміщуватися з боку глобальної конкуренції, де домінують великі господарські одиниці, до конкуренції внутрішньої з іншими принципами раціональної побудови галузевої структури.

Причин нестабільності структур галузевих ринків безліч, але, на нашу думку, основна з них пов'язана з історичним прагненням вирішувати складні економічні проблеми країни простими методами зараз і відразу, так би мовити «знайти ту ланку в ланцюзі, за допомогою якої можна витягнути весь цей ланцюг». Так, за часів Радянського Союзу керівництво країни захопилося гігантманією з будівництвом великих підприємств і знищили в 60-і рр. минулого століття малі підприємства у вигляді артілей і кооперативів, які в 50-х рр. виробляли до третини промислової продукції, у тому числі такі наукомістки для того часу товари, як телевізори. Під час перебудови кінця 80-х рр. — початку 90-х рр. всі захопилися малими формами господарювання, вважаючи, що малий бізнес нагодує і вдягне всю країну і, не шкодуючи, знищили за скром-

ними підрахунками до 20 % свого виробничого потенціалу. У 2000-і рр. знову зосередилися на розвитку великих промислових комплексів, зав'язаних на міжнародний попит. Підтримка сильних підприємств призвела до того, що з посиленням податкового тягаря країна позбулася безлічі середніх і малих промислових підприємств, створених за часів перебудови, посилилася монополізація економіки.

Осмысливши, що в умовах світової фінансової кризи, хімічна та металургійна промисловість уже не зможуть забезпечити стабільність національної соціально-економічної системи, ми кидаємося в іншу крайність — всемірний розвиток малого і середнього бізнесу. Але наш вітчизняний господарський досвід підказує, що економічний результат був вищим там, де створювалися умови, якщо не конкуренції, то рівного суперництва виробників або за гроші споживачів, як це було при виробництві годинників і холодильників, або за державні замовлення у сферах ВПК, авіабудуванні та космосу. Таким чином, вихід на стійке економічне зростання не мислимо без раціонального поєднання різних організаційно-виробничих форм, у тому числі і в контексті їх розміру. Кожна виробнича форма виконує певну цільову загальнонаціональну функцію.

Цільовою загальнонаціональною функцією великих підприємств є забезпечення масового виробництва стандартизованої дешевої продукції для національного споживача. Без великого виробництва не забезпечити задоволення попиту. Однак великі фірми слабо сприйнятливі до нововведень, оскільки їх виробництво має рутинний характер, що пов'язаний з постійним повторенням і поновленням. Великі фірми, що беруть участь в такому кругообігу, з минулого досвіду знають рецепти «правильної» поведінки. Їм не потрібен якісний ріст.

Цільовою загальнонаціональною функцією малих підприємств є знаходження нових проривних технологій, здатних забезпечити різке зростання випуску та ефективності виробництва, та підвищення якості життя населення. Однак вони не здатні виробляти великі обсяги дешевої продукції. Перевага малих фірм у сфері проривних інновацій обумовлена: їх готовністю нести величезні, майже неприйнятні ризики; нечисленністю колективу; ентузіазмом керівника бізнесу, як у технічному потенціалі реалізації свого проекту, так і в його подальшій сприятливій долі на ринку; малими втратами, як для ініціаторів інновації, так і для економіки в цілому при провалі нововведення і банкрутстві малої структури.

Цільовою загальнонаціональною функцією середніх підприємств є, по-перше, забезпечення зайнятості працездатного насе-

лення і по-друге, запровадження механізму адаптації цікавих виробничих ідей до умов масового виробництва.

Саме оптимальне поєднання різних організаційних структур: великих, середніх і малих підприємств конкретного галузевого ринку в ув'язці з формуванням цілісного ланцюга створення вартості: від виробництва сировини до поставки продукції кінцевому споживачеві в умовах світової кризи може забезпечити стійке економічне зростання у середньостроковій і довгостроковій перспективі.

Єрмоленко О. Г.,

к.е.н., доцент,

Таврійський національний університет
імені В. І. Вернадського

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ПОДОЛАННІ КРИЗИ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Криза — це загострення протиріч у соціально-економічній системі, що загрожує її життєстійкості. Регулярні, закономірно повторювані кризи є неодмінною фазою циклічного розвитку будь-якої системи. У процесі функціонування соціально-економічної системи настає момент, коли прогресивний потенціал головних елементів системи вичерпується, і виникають нові елементи, що представляють майбутній цикл.

Означені елементи нової системи вступають у протидію з елементами старої системи, що відрізняє період, коли починається криза. Важливою функцією кризи є руйнування тих елементів, які найменш життєздатні: криза відкидає застарілі, неефективні способи виробництва і форми організації на користь сучасних і ефективних. У цьому сенсі кризи прогресивні і кінцеві, вони можуть передувати або нового етапу в розвитку системи (кон'югаційні кризи), або її загибелі і розпаду (дез'юнктивні кризи).

Механізм державного регулювання економіки визначають як сукупність форм, методів та інструментів, за допомогою яких державні та створені за їх участю органи здійснюють управлінський вплив на процеси функціонування і розвитку соціально-економічної системи.